

Gespreksnotitie

aan : M. Verhoev, griffier commissie OCW, cie.ocw@tweedekamer.nl
van : mr. Vincent Kellenaar
betreft : wetsvoorstel Planmatige aanpak onderwijshuisvesting (36 692)
datum : 19 maart 2025

algemeen

Goed dat het begrip renovatie nu in de wet is opgenomen en het primair onderwijs wordt gelijkgetrokken met het voortgezet onderwijs wat het inzetten van bekostigingsoverschotten voor huisvestingsdoeleinden betreft. Maar het is niet goed om het Integraal Huisvestingsplan (IHP) en het meerjarenonderhoudsplan simpelweg toe te voegen aan het bestaande systeem zonder dit fatsoenlijk in te bedden. Het college van burgemeester en wethouders neemt bij de vaststelling van het programma en dus de besluitvorming over de aanvragen uitsluitend de onveranderde criteria van de wet en de verordening in acht. Daarin wordt niet over het IHP gerept zodat het IHP geen rol kan spelen bij het vaststellen van het programma. Maar de Memorie van Toelichting geeft op pagina 12 aan dat de regeling voor spoedaanvragen voor huisvestingsvoorzieningen die niet in het IHP of het programma zijn opgenomen, van toepassing blijven. Dat betekent dat het, hoewel niet in het wetsvoorstel is geregeld, toch de intentie is dat uitsluitend de huisvestingsvoorzieningen die in het IHP of het programma <beide kunnen kennelijk ook nog eens naast elkaar bestaan en verschillende inhoud hebben> staan worden toegekend. Het wetsvoorstel verzuimt een relatie te leggen tussen IHP en huisvestingsprogramma.

Vraag is ook nog hoe de jaarcyclus van aanvraag, overleg, toetsing en besluitvorming, die onveranderd blijft, zich verhoudt tot de eerste jaarschijf van het IHP. Moet het IHP tenminste een jaar voorafgaand aan het eerste jaar waarop het van toepassing is worden vastgesteld?

college van burgemeester en wethouders in plaats van gemeenteraad

Het voorliggende wetsvoorstel introduceert een IHP, waarin met name de geraamde investeringsbedragen worden opgenomen per schoolgebouw voor de voorzieningen in de huisvesting voor de komende vier jaar. Het wetsvoorstel legt deze bevoegdheid bij de gemeenteraad. Dat lijkt mij niet juist.

Op 7 maart 2002 is de Wet dualisering gemeentebestuur¹ in werking getreden. Deze regelde de ontvlechting – in samenstelling, posities en bevoegdheden – van de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders. De wet dualisering gemeentelijke

¹ 27 751

medebewindsbevoegdheden² bracht vier jaar later de bevoegdheidsverdeling in medebewindswetgeving in overeenstemming met de uitgangspunten van de Wet dualisering gemeentebestuur. Het betrof doorgaans de overheveling van bestuursbevoegdheden van de gemeenteraad naar het college van burgemeester en wethouders.

Onderdeel van de dualisering van de medebewindstaken is dat de gemeenteraad niet meer beslist over de huisvestingsaanvragen voor het volgend kalenderjaar, maar het college.³

Het destijds door de regering in de Memorie van Toelichting bij de wet dualisering gemeentelijke medebewindsbevoegdheden opgenomen toetsingskader wijst naar mijn mening uit dat niet de gemeenteraad het IHP moet vaststellen, maar het college van burgemeester en wethouders. Ik loop de vier toetsingspunten langs. 1) Het IHP is geen algemeen verbindend voorschrift zodat de gemeenteraad niet in beeld komt. 2) Het gaat hier wel om een de bevoegdheid om (uitvoerende) regels vast te stellen die geen algemeen verbindend voorschriften inhouden, zodat het college in beeld komt. 3) Het IHP heeft niet in hoge mate een kaderstellend karakter en is niet een bevoegdheid op hoofdlijnen zoals een gemeentelijk milieubeleidsplan, Omgevingsplan of rioleringsplan, zodat het college in beeld komt. 4) Bij het IHP speelt niet het belang van een sterke democratische legitimatie van de uitoefening van een bepaalde bevoegdheid bij bevoegdheden met een levensbeschouwelijk of principieel karakter zoals het openen van de mogelijkheid dat winkels op zondag open zijn. Ook hierom komt het college in beeld.

Gelet hierop pleit ik ervoor de bevoegdheid tot het vaststellen van het IHP en het voeren van het voorafgaande overleg met de schoolbesturen bij het college van burgemeester en wethouders neer te leggen.

Dat past ook bij de wettelijke regeling van het zogeheten bekostigingsplafond⁴ Het college van burgemeester en wethouders stelt jaarlijks ten behoeve van het eerstvolgende jaar voor een door het college van burgemeester en wethouders te bepalen tijdstip een bekostigingsplafond vast voor de bekostiging van de voorzieningen in de huisvesting voor de scholen. De geraamde investeringsbedragen voor de komende vier jaar en het bekostigingsplafond voor het komende kalenderjaar vormen een twee-eenheid. Het bekostigingsplafond moet synchroon lopen met de raming voor het eerste van de vier jaren.

rechtsbescherming van de schoolbesturen

Tegen het raadsbesluit tot vaststelling van het IHP kan geen bezwaar of beroep worden aangetekend, zie pagina 12 van de Memorie van Toelichting. Terecht zou ik zeggen.

Vervolgens speelt dit IHP -indicatief volgens de regering- een belangrijke rol bij de jaarlijkse aanvraagprocedures. Geen geld, geen Zwitsers, ook al voldoet de aanvraag aan de criteria van de verordening. Tegen een afwijzing staat wél bezwaar en beroep open, maar het niet voorkomen op het IHP is voornamelijk geen wettelijke weigeringsgrond.

² 28 995

³ Zie artikel 95 WPO, artikel 93 WEC en artikel 6.5 WVO 2020

⁴ Artikel 93 WPO, artikel .. WEC en artikel ... WVO 2020